

OPINIE SEPARATĂ,

expusă în temeiul articolului 27 alin. (5) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și al articolului 67 din Codul jurisdicției constituționale

Prin Decizia nr. 49 din 4 iunie 2024, Curtea Constituțională a declarat inadmisibilă sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 439¹ din Codul contravențional, ridicată de dl Ciprian Munteanu, parte în dosarul nr. 2-18654/2021, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

Nefiind de acord cu concluziile colegilor judecători constituționali, am formulat prezenta opinie separată din următoarele considerente.

1. Autorul sesizării susține că contravenția prevăzută de articolul 197 din Codul contravențional poate fi comisă de o persoană fizică, cu un vehicul al cărui proprietar nu este. Totuși, potrivit articolului 439¹ din Cod, pentru comiterea acestei contravenții, concomitent se suspendă dreptul de utilizare a vehiculului rutier, prin reținerea plăcuțelor cu numărul de înmatriculare al vehiculului și a certificatului de înmatriculare, pe o perioadă de șase luni. Așadar, autorul sesizării afirmă că în aceasta situație, **prin reținerea plăcuțelor cu numărul de înmatriculare al vehiculului cu care s-au transportat ilegal persoane și a certificatului de înmatriculare nu se pedepsește contravenientul, dar proprietarul vehiculului.**

2. Curtea nu a reținut criticile autorului sesizării și a concluzionat că deoarece dreptul de proprietate nu este unul absolut, legislatorul poate stabili reguli cu privire la folosința bunurilor cu condiția ca acestea să corespundă unui interes public (general). Deși măsura contestată îl limitează pe proprietar în exercitarea prerogativelor folosinței vehiculului său, totuși, o astfel de măsură urmărește eficientizarea mecanismului de preîntâmpinare a activității ilicite de transport de persoane. Totodată, această măsură are un caracter temporar și nu afectează natura dreptului de proprietate (a se vedea DCC nr. 49 din 4 iunie 2024, §§ 24-26, § 28).

3. Consider că **aplicarea automată a măsurii de suspendare a dreptului de proprietate asupra vehiculului**, după cum prevede norma contestată, în condițiile în care proprietarul vehiculului nu a comis contravenția sancționată de articolul 197 alin. (1) din Cod, **face incident articolul 46 din Constituție.**

4. Totodată, articolul 46 din Constituție, care garantează dreptul de proprietate, trebuie interpretat și prin raportare la principiile articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană. În jurisprudența sa, Curtea Europeană a examinat dacă confiscarea vehiculului rutier utilizat pentru comiterea contravențiilor sau infracțiunilor, dar care aparține cu drept de proprietate unei persoane terțe decât persoana acuzată de comiterea acestor fapte ilicite, încalcă dreptul de proprietate al persoanei terțe. Curtea Europeană a reținut că o astfel de **măsură trebuie să fie prevăzută de lege, să urmărească un scop legitim și să fie asigurat un echilibru corect între scopurile legitime și dreptul de proprietate al persoanei terțe** (a se vedea *Andonoski v. „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”*, 17 septembrie 2015, § 31; *S.C. Service Benz Com S.R.L. v. România*, 17 iulie 2017, § 50; *Pendov v. Bulgaria*, 26 martie 2020, § 42; *Aktiva Doo v. Serbia*, 19 ianuarie 2021, § 82). Mai

mult, Curtea Europeană a subliniat că, în cazul în care dreptul de proprietate asupra vehiculului este afectat, **echilibrul corect depinde de mulți factori, între care și comportamentul proprietarului. Echilibrul necesar nu va fi asigurat dacă persoana sau persoanele în cauză au fost obligate să suporte o sarcină individuală și excesivă** (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Waldemar Nowakowski v. Polonia*, 24 iulie 2012, § 51; *Andonoski v. „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”*, 17 septembrie 2015, § 37; *Yaşar v. România*, 26 noiembrie 2019, § 51).

5. În aceste condiții, apare necesitatea efectuării unei analize a prevederilor contestate în coroborare cu articolul 1 alin. (3) din Constituție, care garantează preeminența dreptului, asigurarea legalității și certitudinii juridice, precum și în coroborare cu articolul 23 alin. (2) din Constituție, **care prevede adoptarea de către legislator a unor legi clare și previzibile** (a se vedea HCC nr. 21 din 6 decembrie 2022, § 34).

6. De asemenea, pentru că este suverană cu privire la competența sa, Curtea nu poate fi constrânsă, la examinarea constituționalității unui act normativ, să analizeze dispozițiile criticate doar prin prisma normelor constituționale invocate de către autorul sesizării, ci este liberă să le analizeze și în raport cu prevederile constituționale relevante pentru soluționarea sesizării, importante fiind inclusiv argumentele aduse în acest sens (a se vedea HCC nr. 18 din 30 iunie 2020, § 39; HCC nr. 37 din 7 decembrie 2021, § 24).

7. Consider că, sub acest aspect, este rezonabilă examinarea sesizării în cauză prin prisma articolului **20 din Constituție**. Acest articol **devine incident atunci când este afectat principiul individualizării sancțiunii**. Curtea reiterează că **legislatorul nu poate reglementa o sancțiune astfel încât să lipsească instanța de judecată de posibilitatea de a o individualiza în mod efectiv și rezonabil**. Curtea menționează că **limitarea rolului** instanței de judecată lipsește de substanță garanțiile dreptului la un proces echitabil, consacrat de articolele 20 din Constituție și 6 din Convenția Europeană (a se vedea HCC nr. 18 din 30 iunie 2020, § 40, § 109). Mai mult, în aceeași hotărâre, Curtea a subliniat că, în cazul persoanei fizice, chiar și **diferența mică dintre limita minimă și limita maximă a pedepsei nu îi acordă instanței de judecată posibilitatea de a aprecia proporționalitatea sancțiunii aplicate** prin raportare la fapta contravențională și la circumstanțele cazului, astfel încât să existe **un echilibru corect între scopul legii contravenționale și mijloace, iar mijloacele utilizate să nu restrângă drepturile persoanei mai mult decât este necesar pentru a atinge aceste scopuri** (a se vedea HCC nr. 18 din 30 iunie 2020, §§ 110-111).

8. La o concluzie similară Curtea a ajuns examinând constituționalitatea amenzii fixe de 10 % din valoarea tranzacției cu mărfuri social importante, dar nu mai puțin de 500 de lei din fiecare factură pentru neindicarea sau indicarea incorectă de către agentul economic furnizor în factură a prețului de livrare pentru marfă, fixat de agentul economic producător al mărfii, și a mărimii adaosului comercial cumulativ pentru o unitate la mărfurile importate și la mărfurile social importante, a căror listă este aprobată de Guvern. Curtea a reținut că **cazul în discuție poate fi circumstanțiat în funcție de modalitățile comiterii încălcării, i.e. forma vinovăției, împrejurările în care a fost comisă fapta ș. a. Toate aceste elemente permit ponderarea sancțiunii aplicate. Totuși, norma contestată nu-i acordă**

instanței de judecată competența controlului proporționalității amenzii (a se vedea HCC nr. 10 din 14 aprilie 2022, §§ 67-68, § 71).

9. În prezenta cauză, de asemenea, se observă *prima facie* că, prin norma contestată, legislatorul a stabilit un termen fix de suspendare a dreptului proprietarului de a utiliza vehiculul, fără a face deosebire între persoana care a comis fapta contravențională și proprietarul vehiculului. Această măsură se aplică indiferent de comportamentul sau atitudinea proprietarului vehiculului față de contravenția comisă de o persoană terță (a se vedea, similar, *Grifhorst v. Franța*, 26 februarie 2009, § 100; *Waldemar Nowakowski v. Polonia*, 24 iulie 2012, § 51; *Andonoski v. „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”*, 17 septembrie 2015, § 37). Totodată, suspendarea dreptului proprietarului de a utiliza vehiculul se aplică automat, fără a acorda instanței de judecată posibilitatea de a exercita un control de jurisdicție deplină în privința individualizării și aprecierii proporționalității măsurii contestate prin raportare la toate circumstanțele cauzei concrete.

10. În aceste condiții, am ajuns la concluzia că prevederile contestate din articolul 439¹ din Codul contravențional fac incidente articolele 20 și 46 din Constituție în coroborare cu articolele 1 alin. (3), 23 alin. (2) și 54 din Constituție.

11. **Prin urmare, consider că Curtea Constituțională trebuia să declare sesizarea admisibilă și să o examineze în fond prin prisma proporționalității ingerințelor în drepturile menționate *supra* și respectării principiului echilibrului corect între interesele concurente.**

Judecător al Curții Constituționale

Vladimir ȚURCAN

4 iunie 2024